

مفخره ای گمنام: بررسی جایگاه مرحوم آیت الله میرزا مهدی اصفهانی**و آثار او در اعتلای درک مفاهیم مذهبی****منصور میر**

دانشگاه تهران

چکیده

حکم عقل، تأیید عرف و توصیه شرع در شناخت فعالان عرصه های گوناگون و صاحبان تاثیر در حوزه های مختلف زندگی دنیوی و به تبع حیات آخروی، حقیقتی انکارناپذیر است. چنانکه تکریم و بزرگداشت اینگونه شخصیتها که قطعا از مفاخر جوامع و از مشاهیر مجتمعات، قلمداد می گردند، واقعیتی مسلم است.

اگرچه خصوصیات ذاتی و ویژگیهای عرضی و اکتسابی آدمیان در مفخره گردیدن، سهم تعیین کننده ای دارد، اما در کنار نقش شرایط مکانی و مقتضیات زمانی از تاثیر مستقیم و بی بدیل عوامل انسانی در این مهم و به شهرت رسیدن نباید غافل شد. آیه الله میرزامهدی اصفهانی از شخصیتهای علمی و بزرگان ماندگار وادی عمل و از جهره های بیادماندنی اخلاقی و ولایی است. اما علیرغم برخورداری از مراتب علمی در اشراف بر مفاد مکاتب بشری اعم از فلسفه، عرفان و تصوف و بهره مندی از محتوای مکاتب الهی و تسلط بر علوم قرآن و حدیث، آنچنان در گمنامی مانده که در میان علماء از او یادی نمی شود تا چه رسد به محافل دانشگاهی و در میان اساتید و دانشجویان رشته های مرتبط.

سوابق تحصیلی آموزشی، پرونده علمی پژوهشی، گواهی و اقرار صریح اساتید و شاگردان بر مراتب علمی و سلوک اخلاقی و عملی ایشان، اولا هر خواننده ای را در گمنامی و مشهور نبودن چنین مفخره ای به حیرت می افکند. و ثانيا به هر گونه اقدامی در معرفی هر چه بیشتر و سرمشق و الگو قرار گرفتن او می کشاند. واقعیتی که نگارنده را نیز به حرکت در این وادی رهنمون گردید.

از مجموعه فعالیتهای آموزشی، تبلیغی، اجتماعی و حتی سیاسی او چنین برمی آید که نحوه رفتار دینی و سلوک اخلاقی وی نه تنها باعث جذب توده مردم و ایمان عمومی به او گردید (دادن وجوهات بدون دادن رساله و قبول مرجعیت و نمایندگی مرجعی) بلکه در وادی یادآوری و شناساندن امام زنده ی زمان و برقراری ارتباط و پیوند زدن قلوب خواص و عوام به ولی نعمت، ضرب المثل شد. و این حقیقت یعنی اثبات فرضیه اصلی تحقیق در نقش مستقیم میرزا در بالا رفتن درک عوام و خواص نسبت به مفاهیم مذهبی.

چنانکه تاثیر فعالیتهای او در احیاء حوزه مشهد بویژه در دوران قبل و بعد خفقان رضاخانی و همچنین تلاشهای علمی تخصصی وی در ارائه اصول آل رسول، معارف ناب دینی مبتنی بر قرآن و حدیث و از طرفی ارائه مفاد مکاتب فلسفی و عرفانی به همراه ادعاهای ایشان در موضوعات و مسائل مختلف و مهمتر از همه تطبیق ایندو بر یکدیگر و رد مستدل ادعاهای، از جمله تاثیرات این مفخره گمنام بر فضای علمی آن دوران و باعث استقلال فکری حوزه و نگرشی متعالی نسبت به محتوای ارمغانی دین و مفاهیم مذهبی گردید.

واژگان کلیدی: مفخره، میرزامهدی، مکاتب بشری، مکاتب الهی، استقلال فکری حوزه